

RETSSIKKERHED PÅ DET SOCIALE OMRÅDE HVAD SIGER LOVEN?

Beskæftiger du dig med borgerrettet sagsbehandling i fx en kommune, er der stor sandsynlighed for, at du dagligt er i berøring med områder omfattet af retssikkerhedsloven. Loven er særlig relevant på beskæftigelsesområdet og på det sociale område. Her er en introduktion til nogle af de mest centrale principper i loven.

Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (retssikkerhedsloven) giver rettigheder til borgerne og stiller krav til sagsbehandlingen på det sociale område. Reglerne, der tidligere fandtes i de enkelte love på det sociale område, er udtryk for, at der på dette område er særlige behov, fx for at sikre borgerens medindflydelse på sagen. Det skyldes, at den sociale lovgivning blandt andet regulerer ressourcensvage borgers kontakt med "systemet."

Loven indeholder bl.a. grundlæggende regler for myndighedernes sagsbehandling og opbygningen af den

sociale administration, men også regler for Ankestyrelsens håndtering af klagesager på området samt for Det Centrale Handicapråd.

Her fokuserer vi på de grundlæggende regler for sagsbehandlingen.

ANVENDELSESOMRÅDE - ER DEN RELEVANT FOR MIT ARBEJDE?

"Det sociale område" er nærmere afgrænset i § 1 i bekendtgørelsen om retssikkerhed og administration på det sociale område.

PRIMÆRE LOVOMRÅDER, HVOR RETSSIKKERHEDSLOVEN FINDER ANVENDELSE

- Beskæftigelse (fx lov om sygedagpenge, lov om aktiv socialpolitik, lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, lov om seniorjob)
- Socialområdet (fx lov om social pension, lov om individuel boligstøtte, lov om social service, lov om kompensation til handicappede i erhverv mv.)
- Andre områder (fx lov om friplejeboliger, lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, lov om dag-, fritids- og klubtilbud mv. til børn og unge).

Retssikkerhedsloven skal ses i sammenhæng med de enkelte love (se boks), der også kan indeholde krav til sagsbehandlingen. Derudover supplerer retssikkerhedsloven forvaltningsloven og offentlighedsloven i forhold til de generelle sagsbehandlingsregler. Bestemmelserne i retssikkerhedsloven har i et vist omfang karakter af lovfæstelse af principper om god forvaltningsskik.

HURTIGHEDSPRINCIPPET

Efter retssikkerhedslovens §§ 3 og 3a, skal en kommune behandle spørgsmål om hjælp så hurtigt som muligt.

Efter hurtighedsprincippet skal der ses på, hvad der kan være borgerens rimelige forventning til sagsbehandlingstiden. Denne rimelige forventning skal dog sammenholdes med de lokale prioriteringer af ressourcerne.

Det er også en del af hurtighedsprincippet, at der skal fastsættes frister for sagsbehandlingen på de enkelte sagsområder. Fristerne, der gælder fra modtagelse af ansøgning til afgørelse, skal offentliggøres. Hvis en frist ikke kan overholdes, skal borgeren orienteres om det. Det er myndigheden, der har ansvaret for, at sagerne efter loven er oplyst i tilstrækkeligt omfang, så der kan træffes en afgørelse. Det betyder, at fristerne ikke først må begynde at løbe, når sagen er oplyst i relevant omfang. Sidstnævnte følger af retssikkerhedslovens § 10.

ANKESTYRELSENS UDTALELSE AF 20. SEPTEMBER 2019

- Ankestyrelsen forholdt sig i en tilsynssag til en kommunes fastsættelse af sagsbehandlingsfrister efter retssikkerhedslovens § 3.
- Kommunen havde i sagen, dels fastsat en separat ventetid forud for den egentlige sagsbehandlingsfrist, dels angivet, at fristerne forudsatte, at alle nødvendige oplysninger var til stede i sagen.
- Ankestyrelsen udtalte bl.a., at en kommune ved angivelse af sagsbehandlingsfrister *ikke* kan stille krav om, at sagen skal være fuldt oplyst, før den udmeldte sagsbehandlingsfrist begynder at løbe. Herudover udtalte Ankestyrelsen, at en kommune *ikke* kan angive en separat ventetid, som ikke indgår i den fastsatte sagsbehandlingsfrist.

RETEN TIL AT MEDVIRKE I EGEN SAG

Borgerens ret til at medvirke i sin egen sag på det sociale område er fastslået i retssikkerhedslovens § 4. Det er også en del af bestemmelsen, at kommunen

skal tilrettelægge sagsbehandlingen sådan, at borgeren rent faktisk kan medvirke i sagen.

Der er hverken i lovtæksten eller lov-bemærkningerne taget nærmere stilling til, *hvordan* kommunerne skal sikre borgernes mulighed for at medvirke. Det er kommunen, der ud fra egne politiske prioriteringer og muligheder afgør, hvordan administrationen bedst kan indrettes, så borgerne inddrages aktivt.

PRINCIPAFGØRELSE R-4-07

- En kommune traf - inden der blev holdt et opfølgende møde om en tidligere afgørelse - en ny afgørelse om at standse en borgers personlige hjælp.
- Borgeren havde fået det nævnte møde stillet i udsigt, efter at han selv havde opfordret hertil. Mødet var væsentligt for borgeren, da Muskelsvindfonden skulle deltage i mødet.
- Ankestyrelsen lagde i sagen vægt på, at borgeren havde en berettiget forventning i forhold til det omhandlede møde. Det var herudover en skærpende omstændighed, at borgeren havde indrettet sin tilværelse i forhold til ordningen med personlig hjælp.
- Ankestyrelsen bemærkede, at borgerinddragelsen havde til formål at give garanti for, at sagen blev behandlet grundigt og alsidigt. Overtrædelsen af en sådan garantiforskrift betyder som hovedregel, at afgørelsen er ugyldig.
- Det kunne i den konkrete sag ikke udelukkes, at den manglende borgerinddragelse havde haft betydning for afgørelsens resultat. Afgørelsen var derfor ugyldig.

Det ligger også i retten til medvirken, at kommunerne bør - og efter behov skal - vejlede om retten til at lade sig repræsentere eller bistå af andre efter forvaltningslovens § 8. En sådan vejledning - og repræsentation - kan i visse tilfælde være en forudsætning for, at borgeren overhovedet har mulighed for at medvirke i egen sag i relevant omfang. Konkret kan det fx betyde, at kommunen må forholde sig til, om borgeren har brug for at få beskikket en værge.

UDVIDET VEJLEDNINGSPLIGT OG HELHEDSVURDERING

Kommuner skal efter § 5 behandle en ansøgning og spørgsmål om hjælp, så der tages højde for alle de muligheder,

der findes for at give hjælp efter den sociale lovgivning. Det samme gælder ved rådgivning og vejledning. Der er således en udvidet vejledningspligt inden for lovens område.

I sager på det sociale område skal hjælpen tilrettelægges ud fra en samlet vurdering af borgerens situation - og dermed ikke kun en vurdering i forhold til det spørgsmål, som borgeren eventuelt selv retter henvendelse om. Når man som sagsbehandler skal overholde den udvidede vejledningspligt efter § 5, skal man foretage en konkret vurdering, hvor borgerens egne forudsætninger skal inddrages (den såkaldte helhedsvurdering).

Kommunen kan derfor inden for den sociale lovgivning ikke træffe afgørelse alene om en bestemt ydelse, fx fleksjob eller ressourcetiløb på beskæftigelsesområdet. Det skyldes, at kommunen ved behandling af en ansøgning om en bestemt ydelse skal forholde sig til samtlige muligheder for hjælp - det vil sige også fx førtidspension eller revalidering i eksemplet her.

Hvis du er sagsbehandler, skal du efter § 5 også være opmærksom på at pege på muligheder uden for det kommunale sociale system. Det kan fx være rådgivning og vejledning i Familieretshuset, retshjælpsmuligheder, SU-regler mv. ■

Rikke Søgaard Berth
Partner, advokat
rsb@horten.dk

Lisbet Vedel Thomsen
Senioradvokat
lvt@horten.dk

Bo Juul Jensen
Advokat
bjj@horten.dk